

20. október 2026**Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009****158. löggjafarþing 2026-2027**

Háskóli Íslands styður markmið frumvarpsins um skýrari skilyrði og aukinn fyrirsjáanleika. Háskólinn leggur þó til breytingar á 9. gr. frumvarpsins um aðkeypta rannsóknar- og þróunarvinnu til að draga úr hættu á að núverandi orðalag dragi úr samstarfi fyrirtækja við háskóla og aðrar opinberar rannsóknarstofnanir.

Samkvæmt 9. gr. frumvarpsins má styrkhæfur kostnaður vegna aðkeyptrar vinnu að jafnaði ekki nema meira en 20% af styrkhæfum kostnaði hvers verkefnis. Mörg rannsóknartengd nýsköpunarfyrirtæki kaupa slíka vinnu m.a. af háskólum og öðrum rannsóknarstofnunum en þakið gæti dregið úr hvata fyrirtækja til að leita til háskóla eða vísindagarda eftir sérþekkingu, rannsóknarsamstarfi eða aðgangi að innviðum og tækjabúnaði. Í kafla 6.1 er meðal annars tekið fram að breytingin geti haft óbein áhrif á eftirspurn eftir þjónustu háskóla og rannsóknarstofnana. Háskólinn leggur til að rannsóknar- og þróunarvinna sem er keypt af háskólum og öðrum rannsóknarstofnunum falli utan 20% þaksins. Fyrir þessu eru helstu rökin:

- Að samstarf háskóla og atvinnulífs er yfirlýst markmið stjórnvalda í vísinda- og nýsköpunarmálum.
- Háskólar og aðrar rannsóknarstofnanir eru ótengdir aðilar sem starfa samkvæmt sérstökum lögum og reglum um ríkisaðstoð. Hætta á misnotkun eða tvítalningu er því töluvert minni en í viðskiptum milli fyrirtækja.
- Sprotafyrirtæki sem byggja á rannsóknum háskólans hafa sjaldnast eigin rannsóknaraðstöðu auk þess sem þau þurfa oft að leita til óháðra aðila til að láta staðfesta rannsóknarniðurstöður. Þetta eru jafnframt þau fyrirtæki sem þurfa helst á stuðningnum að halda.

Háskólanum er ljóst að samkvæmt 9. gr. getur Rannís heimilað allt að 80% hlutfall ef fyrirtæki sýnir fram á að það hafi ekki sjálft yfir að ráða nauðsynlegri sérþekkingu, tækjum eða aðstöðu. Undanþágan er þó matskennd og liggur ekki fyrir fyrr en við staðfestingu verkefnis. Með skýrari viðmiðum mætti auka fyrirsjáanleika fyrir nýsköpunarfyrirtækin. Háskóli Íslands fagnar nokkrum breytingum sem frumvarpið felur í sér:

- Eignarhald verkefnis (4. gr.): Formlegt eignarhald hugverkaréttinda ræður ekki eitt og sér úrslitum um hvort fyrirtæki teljist eigandi verkefnis. Þetta skiptir miklu máli fyrir fyrirtæki sem nýta hugverk háskólans á grundvelli nytjaleyfissamnings, þar sem hugverkaréttindin haldast að hluta eða öllu leyti hjá HÍ.

- Staðfesting til fleiri ára (8. gr.): Staðfesting til allt að fjögurra ára dregur úr vinnu við endurteknar umsóknir og auðveldar áætlanagerð.
- Staðfesting að hluta (6. gr.): Heimildin kemur í veg fyrir að umsókn sé synjað í heild þótt hluti verkefnisins uppfylli skilyrði.
- Endurmat (7. Gr.): Aðkoma óháðra sérfræðinga styrkir faglegan grundvöll ákvarðana. Hí bendir á að akademískir sérfræðingar geti lagt lóð á vogarskálarnar við slíkt mat og er reiðubúinn til samstarfs um það.